

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.2.2>

УДК 001.31-051

О. В. Лазарева,

д. е. н., професор, професор кафедри управління земельними ресурсами,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1050-7118>

С. М. Белінська,

д. е. н., професор, декан факультету економічних наук,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5826-5958>

КОЛАБОРАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ СПІВПРАЦІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ТА НАУКОВЦІВ

O. Lazarieva,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of the Department of Management the Landed Resources,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolayiv, Ukraine

S. Belinska,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Dean of the Faculty of Economics,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

COLLABORATION AS AN EFFECTIVE TOOL FOR COOPERATION BETWEEN STAKEHOLDERS AND SCIENTISTS

Метою статті є дослідження особливостей колаборації стейкхолдерів та науковців, що сприяють отриманню якісного спільного продукту у вигляді набуття необхідних знань та навичок, що є потрібними у роботі за фахом.

Проаналізовано використання терміну «колаборація» у наукових колах, визначено її основні види, запропоновано до них додати колаборацію зі стейкхолдерами.

Представлено основні аспекти колаборації стейкхолдерів та науковців, такі як досягнення потенційних інтересів компанії (підприємства), формування взаємозалежності між стейкхолдерами та науковцями, закріплення теоретичних знань на практиці під час освітньої та практичної підготовки, проведення спільних лекцій, спільне проведення науково-практичних конференцій та семінарів, інформування та розповсюдження матеріалів про наявні на підприємствах геодезичного та землепорядного профілю.

The purpose of the article is to study the peculiarities of the collaboration of stakeholders and scientists, which contribute to obtaining a high-quality joint product in the form of acquiring the necessary knowledge and skills that are needed in the work of the profession.

The use of the term "collaboration" in scientific circles is analyzed, its main types are defined, and it is proposed to add to them collaboration with stakeholders, which today is an integral component that ensures the effectiveness of both education and production based on jointly agreed actions.

The main aspects of the collaboration of stakeholders and scientists have been determined, which contribute to highly qualified training of personnel, and also allow to demonstrate the knowledge and skills acquired during training already in production. It was established that the main aspects of collaboration between stakeholders and scientists include the achievement of potential interests of the company (enterprise), the formation of interdependence between

stakeholders and scientists, consolidation of theoretical knowledge in practice during educational and practical training, conducting joint lectures, joint scientific and practical conferences and seminars, informing and distributing materials about geodetic and land management profiles available at enterprises.

The advantages of involving stakeholders in the process of acquiring knowledge, skills and abilities by higher education students have been clarified, such as cooperation with higher educational institutions, provision of necessary geodetic instruments and equipment for use on a rental basis, receiving valuable advice and recommendations from stakeholders, recommendations on improvement of the subject of qualification works.

Scientific and pedagogical workers also contribute to the involvement of stakeholders in the process of acquiring knowledge by students, holding round tables, methodical seminars, etc. on current problems of professional training of specialists in their specialty, performing scientific research works together with students, involving employers in students' practical activities, extracurricular work, joint participation in scientific and practical conferences, review of educational and professional programs by specialty.

Ключові слова: *колаборація, аспекти колаборації, стейкхолдери, науковці, знання, вміння, навички, співпраця.*

Keywords: *collaboration, aspects of collaboration, stakeholders, scientists, knowledge, skills, skills, cooperation.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сьогоднішній день задля успішного контингенту студентів, який би був здатний реагувати на зміни в суспільстві, а також враховувати запити ринку, необхідна координація зусиль як і безпосередньо стейкхолдерів, так і науковців. Їх тісна співпраця у як у освітній, науковій, так і у виробничий сфері гарантуватиме формування таких компетентностей студентів, а у

майбутньому – виробників, які б володіли практичними навичками та професійними знаннями, а також могли б оперативно реагувати на зміни оточуючого середовища. Проведення наукових досліджень викладачами у співпраці зі стейкхолдерами дозволить усвідомити більшу перспективність продуктивність нових рішень та ідей на основі колабораціонізму, чим і зумовлено вибір теми публікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день проблема вивчається як і зарубіжними, так і вітчизняними вченими, але в основному політологами та істориками. Так, Матюшенко О.І. та Лігун А.І. [1, с. 38-40] визначають колабораційну діяльність як дії, що сприяють у вчиненні агресії, розгортанні та загостренні повномасштабного вторгнення. Професор Яковюк І.В. [2, С. 45] схиляється думки, що колабораційна діяльність у сфері освіти перешкоджає збереженню культурної спадщини та національної пам'яті. Натомість Сичова А.І. [3, С. 127-128] розглядає колабораційні платформи у контексті становлення глобального політичного партнерства. Галинська Ю.В. [4, С. 53-55] визначила бар'єри, які впливають на формування колабораційного альянсу, такі як бар'єр "унікальності", бар'єр "монополізації цінної інформації", бар'єр взаємодії, "бар'єр страх втрати авторитету", вказала основні умови ефективної колаборації підприємств в сфері природокористування. Тож спробуємо і ми вивчити і проаналізувати ті сторони колаборації, які сприяють ефективній співпраці як стейкхолдерів, так і науковців, чим і зумовлено вибір теми дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) полягає в дослідженні особливостей колаборації стейкхолдерів та науковців, що сприяють отриманню якісного спільного продукту у вигляді набуття необхідних знань та навичок, що є потрібними у роботі за фахом.

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- проаналізовано використання терміну «колаборація» у наукових колах, визначено її основні види, запропоновано до них додати колаборацію зі стейкхолдерами;

- представлено основні аспекти колаборації стейкхолдерів та науковців;
- з'ясовано переваги від залучення стейкхолдерів до процесу отримання знань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Друковане трактування слова “колаборація” вперше з'явилося в Оксфордському словнику англійської мови у 1940 році [5].

Зазначимо, що на сьогоднішній день виділяють декілька видів колаборації, які застосовуються в різних сферах [6]: бізнес-колаборація, що передбачає об'єднання компаній або окремих підприємців, які разом працюють над спільним проєктом або пропонують партнерські послуги; наукова колаборація, що передбачає об'єднання зусиль для проведення спільних досліджень та розробок; творча колаборація, що об'єднує людей із різних мистецьких сфер, які разом створюють новий продукт чи проєкт; освітня колаборація, що дозволяє обмінюватися досвідом, знаннями та методиками для покращення якості навчання; технологічна колаборація, що передбачає об'єднання компаній і фахівців для розробки нових технологій, програмного забезпечення або інноваційних продуктів.

Хоча, на нашу думку, до цього переліку варто додати колаборацію зі стейкхолдерами, яка на сьогоднішній день є невід'ємною складовою, що забезпечує ефективність як і освіти, так і виробництва на основі спільно узгоджених дій. Так, наприклад, шляхом застосування конструктивних підходів та способів досягнення консенсусу та узгодження інтересів досягається задоволення інтересів як і стейкхолдерів, так і науковців. З одного боку стейкхолдери впевнюються, а також на практиці реально мають змогу оцінити рівень знань та навичок, які набув студент під час навчання. Науковці ж зі свого боку, неодноразово зустрічаючись зі стейкхолдерами [7, 8, 9], коригуючи освітні програми та навчальні плани, які згодом в кінцевому підсумку за рахунок вдосконалення переліку й змісту освітніх компонентів, загальних і фахових компетентностей у сфері геодезії та землепорядного виробництва, що полегшує сприйняття студентами навчального матеріалу,

що вивчається під час здобуття фаху за освітньою програмою, в кінцевому підсумку впевнюються, що вивчення студентами запропонованих дисциплін стейкхолдерами сприятиме і отриманню профільних знань та закріпленню практичних навичок, що є цінним у роботі за фахом.

Спробуємо наочно зобразити аспекти колаборації стейкхолдерів та науковців, які сприяють отриманню належного рівня якісного спільного продукту (йдеться мова про підготовку висококваліфікованих кадрів, які здатні безпосередньо на виробництві проявити свої навички), а також дозволяють продукувати необхідні для практики знання та вміння (табл 1):

Таблиця 1. Аспекти колаборації стейкхолдерів та науковців

Аспект колаборації	Його характеристика
Досягнення потенційних інтересів компанії (підприємства)	Отримання конкурентних переваг на ринку праці завдяки продукуванню освіченого контенту, знання якого узгоджуються із намірами ринку праці та зацікавлених сторін
Формування взаємозалежності між стейкхолдерами та науковцями	Налагодження партнерських відносин зі стейкхолдерами, що передбачають підвищення кваліфікації на базі підприємств, які мають відношення до стейкхолдерів, взаємний обмін досвідом з метою якісної підготовки потенційних спеціалістів
Закріплення теоретичних знань на практиці під час освітньої та практичної підготовки	Виконання студентами спектру робіт, що передбачено його знаннями, як майбутнього спеціаліста, та які спрямовані на розв’язання конкретних виробничих проблем, поглиблення практичних навичок у реальних виробничих умовах
Проведення спільних лекцій	Передбачає безпосереднє ознайомлення здобувачів освіти як з науковими, так і практичними аспектами їх майбутньої професії, що дає змогу студентам оцінити позитивні результати професійних надбань, а також дозволить в майбутньому застосовувати їх у практичній діяльності
Спільне проведення науково-практичних конференцій та семінарів	Дозволяє удосконалити практичну підготовку здобувачів освіти за результатами проведених заходів, виконувати спільні навчальні та наукові проекти, брати участь у навчальних програмах
Інформування та розповсюдження матеріалів про наявні вакансії на підприємства геодезичного та землепорядного профілю	Сприяє концентрації зусиль студента щодо опанування певної посади за фахом, використовуючи знання вміння та навички, які отримання під час навчання

Тож застосування на практиці описаних вище аспектів дозволить створити нові потужні бізнес-ідеї, розробки тощо на основі взаємодії сторін, обміну досвідом, а також знаннями. Це в кінцевому підсумку допоможе покращити бізнес-процеси, впроваджувати ефективні технології та спільно сконструйовані рішення.

Як бачимо, залучення стейкхолдерів до процесу отримання знань, вмінь та навичок здобувачами вищої освіти за фахом є важливою компонентою успішності процесу навчання. До того ж стейкхолдери готові до плідної та конструктивної співпраці із вищим навчальним закладам, надають у користування на засадах оренди необхідні для роботи за фахом геодезичні прилади та обладнання, яке дозволяє забезпечити точність і надійність вимірювань, придатне для проведення топографічних досліджень. Крім того, стейкхолдери можуть надавати цінні поради та рекомендації стосовно свіжих та корисних ідей у роботі за фахом, щодо практичної значущості кваліфікаційних робіт та рекомендацій щодо удосконалення їх тематики. Отже, постійна співпраця зі стейкхолдерами щодо напрацювання спільного бачення щодо підготовки фахівців за спеціальністю 193 “Геодезія та землеустрій” має вплив на якість освіти в контексті як і партнерської взаємодії із науковцями, так і на навчання майбутніх фахівців з урахуванням інтересів стейкхолдерів.

Що стосується науково-педагогічних працівників, то вони періодично мають проводити круглі столи, методичні семінари тощо з актуальних проблем професійної підготовки фахівців за фахом, що сприятиме своєчасності отримання студентами необхідних знань на навичок, що є актуальними саме в даних час. Такі форми взаємодії зі студентами, як науково-дослідна і практична діяльність, позааудиторна робота, спільна участь у науково-практичних конференціях, внесення чи вилучення з освітньо-професійної програми певних компонентів мають неабиякий вплив на мотиваційну, професійну та наукову складову підготовки фахівців.

Висновки з проведеного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Під час проведення дослідження з'ясовано сутність колаборації. Проаналізовано, що вона має такі основні види як бізнес-колаборація, наукова колаборація, творча колаборація, освітня та технологічна колаборації. Запропоновано додати до основних видів колаборації і колаборацію зв стейкхолдерами, оскільки вона дозволяє сприяє належному отриманню рівня знань та відповідних навичок, які є потрібними саме у роботі за фахом.

В ході викладення основних компонент дослідження представлено аспекти колаборації стейкхолдерів та науковців, що сприяють висококваліфікованій підготовці кадрів, а також дозволяють вже на виробництві проявити отримані під час навчання знання та навички. Встановлено, що до основних аспектів колаборації стейкхолдерів та науковців належать досягнення потенційних інтересів компанії (підприємства), формування взаємозалежності між стейкхолдерами та науковцями, закріплення теоретичних знань на практиці під час освітньої та практичної підготовки, проведення спільних лекцій, спільне проведення науково-практичних конференцій та семінарів, інформування та розповсюдження матеріалів про наявні на підприємствах геодезичного та землепорядного профілю.

З'ясовано переваги від залучення стейкхолдерів до процесу отримання знань, вмінь та навичок здобувачами вищої освіти, такі як співпраця із вищим навчальним закладам, надання у користування на засадах оренди необхідних геодезичних приладів та обладнання, отримання цінних порад та рекомендацій стосовно від стейкхолдерів, рекомендацій щодо удосконалення тематики кваліфікаційних робіт.

Науково-педагогічні працівників також сприяють залученню стейкхолдерів у процес отримання знань студентами, проводячи круглі столи, методичні семінари тощо з актуальних проблем професійної підготовки фахівців за фахом, виконуючи разом зі студентами науково-

дослідні роботи, залучаючи роботодавців до практичної діяльності студентів, позааудиторної роботи, спільної участі у науково-практичних конференціях, перегляду освітньо-професійних програм за фахом.

Майбутні дослідження варто зосередити на вивченні прикладів успішної співпраці на основі колаборації закордоном.

Література

1. Матюшенко О.І., Лігун А.І. Колабораційна діяльність: проблемні питання та перспективи їх вирішення. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 2. 2023. С. 35-42. URL: <http://sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/2/6.pdf> (дата звернення: 15.01.25).
2. Яковюк І.В. Колабораційна діяльність – злочин проти основ національної безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5. 2023. С. 43-46. URL: http://lsey.org.ua/5_2023/7.pdf (дата звернення: 15.01.25).
3. Сичова А.І. Колабораційні платформи як інструмент глобальної політики. *Політичне життя*. № 1. 2021. С. 125-133. URL: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9784/9706> (дата звернення: 15.01.25).
4. Галинська Ю.В. Впровадження ефективної колаборації підприємств в сфері природокористування. *Вісник СумДУ. Серія "Економіка"*, № 4. 2017. С. 49-58. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68385/1/Halynska_kolaboratsiia.pdf (дата звернення: 15.01.25).
5. Oxford English Dictionary URL: <https://www.oed.com/information/about-the-oed?tl=true> (дата звернення: 16.01.25).
6. Що таке колаборація: як працює та які є види? <https://www.matriks-pres.com.ua/shcho-take-kolaboratsiia-iak-pratsiuie-ta-iaki-ie-vydy/> (дата звернення: 16.01.25).

7. На кафедрі управління земельними ресурсами відбулась зустріч викладачів, студентів, випускників та стейкхолдерів спеціальності 193 “Геодезія та землеустрій”. URL: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-vidbulas-zustrich-vikladachiv-studentiv-vipusknikiv-ta-stejkholderiv-spetsialnosti-193-geodeziya-ta-zemleustrij/> (дата звернення: 16.01.25).

8. На кафедрі управління земельними ресурсами відбувся черговий методичний семінар зі стейкхолдерами. URL: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-vidbuvsya-chergovij-metodichnij-seminar-zi-stejkholderami/> (дата звернення: 16.01.25).

9. На кафедрі управління земельними ресурсами провели черговий методичний семінар зі стейкхолдерами. URL: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-proveli-chergovij-metodichnij-seminar-zi-stejkholderami/> (дата звернення: 16.01.25).

References

1. Matushenko, O.I. and Ligun, A.I. (2023), “Collaborative activity: problematic issues and prospects for their solution”, *South Ukrainian legal journal*, vol. 2, pp. 35-42, Available at: <http://sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/2/6.pdf> (Accessed: 15 Jan 25).

2. Yakovyuk, I.V. (2023), “Collaborative activity is a crime against the foundations of Ukraine's national security”, *Legal scientific electronic journal*, vol. 5, pp. 43-46, Available at: http://lsej.org.ua/5_2023/7.pdf (Accessed: 15 Jan 25).

3. Sichova, A.I. (2021), “Collaborative platforms as a tool of global policy”, *Political life*, vol. 1, pp. 125-133, Available at: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9784/9706> (Accessed: 15 Jan 25).

4. Galinska, U.V. (2017), “Implementation of effective collaboration of enterprises in the field of nature management”, *Bulletin of Sumy State University. "Economy" series*, vol. 4, pp. 49-59, Available at:

https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/68385/1/Halynska_kolaboratsiia.pdf (Accessed: 15 Jan 25).

5. Oxford English Dictionary (2025), Available at: <https://www.oed.com/information/about-the-oed?tl=true> (Accessed: 16 Jan 25).

6. Matriks Press (2024), "What is collaboration: how does it work and what types are there?", Available at: <https://www.matriks-pres.com.ua/shcho-take-kolaboratsiia-iak-pratsiuie-ta-iaki-ie-vydy/> (Accessed: 16 Jan 25).

7. Black Sea National University named after Peter Mohyla (2024), "A meeting of teachers, students, graduates and stakeholders of specialty 193 "Geodesy and Land Management" was held at the Department of Land Management", Available at: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-vidbulas-zustrich-vikladachiv-studentiv-vipuschnikiv-ta-stejkholderiv-spetsialnosti-193-geodeziya-ta-zemleustrij/> (Accessed: 16 Jan 25).

8. Black Sea National University named after Peter Mohyla (2024), "Another methodical seminar with stakeholders was held at the Department of Land Resources Management", Available at: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-vidbuvsya-chergovij-metodichnij-seminar-zi-stejkholderami/> (Accessed: 16 Jan 25).

9. Black Sea National University named after Peter Mohyla (2024), "Another methodical seminar with stakeholders was held at the Department of Land Resources Management", Available at: <https://chmnu.edu.ua/na-kafedri-upravlinnya-zemelnimi-resursami-proveli-chergovij-metodichnij-seminar-zi-stejkholderami/> (Accessed: 16 Jan 25).

Стаття надійшла до редакції 18.01.2025 р.